

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.
וכך הוא אומר:
"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

במפרשים

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.ג. שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשס"ח

פרשת פנחס

א. ספורנו עם פירוש הרב י. קופרמן.

פרק כז פסוק ג': (ג) והוא לא הנה... בעדת קרח.¹
שהיה דיןם שיאבד ממונם בקרבם,²
שהחרימם משה רבינו באמרו "סורו נא
מעל אחלי האנשים הרשעים האלה, ואל
תגעו בכל אשר להם, שן נשפטי" (לעיה
טז, כו). וכן נדונו בדיני שמרים³ באמרו
"ואת כל הקבוש"⁴ (שם לב). כי בחטאו
מת. לא היה ענש חטאו אלא שימות,
לא שיאבד ממונו מן היותו חיים.

החילה יש לקבוע אפוא, שיש אחוזה עליה
דינם, ושאינן כאן ענין של ממונו של צלפחד
אבד לא רק מן הבנות אלא גם משאר שארו
הקרוב אליו. ובתוך ממונו - אחוזתו. 3. רבינו
הביא את הפסוק במלואו, כי יש בו שני דינים.
א. לסור מן האנשים פן תספו. ב. לא לגעת
ברכושם פן תספו. דין א. מוסבר על ידי רבינו
(שם) שאינכם ראויים להינצל אם תהיו עמהם
כשילקו. אם כן כיצד נפרש את האיסור "ואל
תגעו בכל אשר להם פן תספו". מכאן ראייה
לשיטתו כי החרם רכושם, והנגיע בו בעצמו
יחרם (כמו שכנינו אצל יצחק ביריחור). 4.
בבחינת דבר שעשה משה רבינו על דעת עצמו
והסכים הקב"ה על ידו. 5. כלומר, דין חדש
של חרם, כי אם לא כן, אין טעם להזכיר רכוש
אחרי "כל האדם אשר לקרח".

1. תיקנו את הגירסא לעומת הדפוסים
האחרים, כזה שהסכנו את הכלים "בעדת
קרח" כחלק מן הדיבור המתחיל. לא כחלק מן
הפירוש, שכן אין לו הבנה. 2. כאן חלק מן
הטעון המוקדם לבקשתן "הנו לנו אחוזה".

אאלול

1. מה כחלף הקושי האפשרי בפסוק המצריך ביאור?
2. מה בדיוק היתה טענתן?
3. מה היה לפי זה אמון ורכושם של צלפחד?
4. מה הם "שני הדינים" שפרשנו לאור כאן ומה חשיבות חלוקה זו?
5. לצואת צדת קורח, מה היה מצבו של צלפחד ומה לפי זה היתה תביעתן?

* * *

ב. הכתב והקבלה.

פרק כז' יא':

וירש אותה. אמר שאמר ונתתם ממילא ידענו טהור יורשה. ומה צא להוסיף וירש אותה, ונ"ל
שצא להורות על ירשה שאין צה נתינה, והיינו ירשה צקצר שאמרו רבותינו, דמי שהי' לו צ'
צניח ומחו צחייו, והניח זה הצן שלשה צנים והצן הצ' הניח צת אחת, ואח"צ מת הזקן, שלשת
צני צניו יורשים חלי הנחלה, וצת צנו החלי, כי כל אחד ואחד מהן יורש חלק חציו שהוא צקצר,
וכן הדין צצני החמים, וצצני חמי האם עד ראש הדורות. הנה צ' הצנים יורשים חף שלא ניתן
להם כלום שהיו אז צקצר, ולזה הוסיף קרא אחר, ונתת' לצון, וירש'. והא ללא אמר וירשנה צלות

פנחס

הכנוי, רק ירש אותה צמלת הכנוי שהוא תמיד למעט, כל מצא להורות, דוקא יורשים של משפחת האב הם יורשים צקצק, אבל ירש שממשפחת האם אינו ירש צקצק, דמי שנת ואח"כ נתה למנו, אין חומרים הואיל ואלו הי' הצן קיים הי' קודם, אף יורשין של בן יהי' קודמין ליורשים של אשה זו, ויהי' אחיו מאביו יורשים למנו של זה אחר מותו של זה, אלא זרע צנה הוא שירשנה אם הי' לו זרע, ואם אין לו זרע תחזור ירושתה למשפחת צית אצ"י, וע"ז צא להורות מלת אותה, שהוא תמיד למעט:

אלות

1. מה קושי מוצא ברש"י בפסוק ואינה סוף קושי זה?
2. מה בדיוק תשובת ברש"י לקושי זה?
3. מהו המושג: "ירשה בקבר"?
4. מה לפי כלל זה אומד ברש"י כאן?
5. למה כלל זה אינו נוהג במות האם?
6. אינו אסמכתא מוצא ברש"י לכך?

* * *

אלהי הרוחות. וידוע

מחשבות בני האדם מי הוא הראוי להנהיג את עמך, ומאמר אלהי הרוחות לכל בשר הוא מאמר מסוגר, ובמדרש תנחומא אמרו, כשם שאין פרלופותיהן של בני אדם שוין זה לזה, כך אין דעתם שיה זה לזה, אבל יש לכל אחד דעה בפני עצמו וכן הוא אומר לעשות לרוח משקל ומים תבן צמדה, אמר משה לפני הקב"ה אתה אלהי הרוחות לכל בשר, גלוי וידוע לפניך דעתם של כל אחד ואחד, ואין בכל בניך דומה זה לזה. צבקה ממך אם בקשת למנות עליהם מנהיג, מנה עליהם איש אשר רוח אלהים בו, שיהיה סובל לכל אחד לפי דעתו, עכ"ל, ומיביר הפרשיות כך הוא נדרש שם, ובפסרי, כיון ששמע משה נתון נתן להם, היה סבור שנתרלה לו הקדוש ברוך הוא אמר הריני נכנס עם ישראל, אמר לו הקב"ה גזירתי צמקומה עומדת, עלה אל הר העברים וכו', אין אתה יפה מאחיק, שוב אמר משה הרי השעה שאתבצע את לרבי, אם הצנות יורשות צדין הוא שירשו בני את כבודי, אמר לו הקדוש ברוך הוא מלך תאנה יאכל פריה, בניך יצבו להם ולא עסקו בתורה, יהושע שישם צדין הוא שישמש את ישראל: (וי) אשר יצא לפניהם, למלחמה, לא כדרך מלכי האומות שיושבין בצתיים ומסלחין את חילותיהם, אלא כמו שעשיתי אני שנתמתי בסיוחן ועוג, וכדרך שעשה יהושע, וכן צדוד הוא אומר כי הוא יולא וצא לפנים (שמואל"א י"ח, ט"ז), יולא צראש ונכנס צראש: ולא תהיה עדת ה', כדי שלא תהיה העדה המיוחסת אל השם הנכבד כלאן בלא רועה: (יה) קח לך, אין זה לוי לעשות עתה, אלא צבא יומך תקח את יהושע: איש אשר רוח בו, כאשר שאלת, שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד: וסמכת את ירך, להראות לכל ישראל שהוא במקומך ועליו סמכת:

ג. ביאור יש"ר .
פרק ב' פסוק ט"ז:

אלות

1. איך הוא מפרש "רוחות" ואינה טעות הוא רוצה להציג?
2. למה קטע זה הינו "מאמר מוסגר" ומה מוכן?
3. איך מפרש מדרש תנחומא את "רוחות" ומהו חידושו כאן?
4. ברש"י מסביר את "חיבור הפרשיות" מה הפציה ומהי דרך פירושו?
5. מה בדיוק היו טענותיו של משה ואל מה התבסס?
6. מה המיוחד במלכו ישראל ולמה יש להדגיש זאת?
7. ברש"י קובע שלקייחת יהושע הינה רק בבוא הצה, למה זה חשוב לו להדגיש?
8. מהי מטרת הסמכה?

* * *

ו. ולויתתה אוחו לעיניהם למען ישמעו כל

עדת בני ישראל; חמת (ב) כי אין ראוי למשול אלא מי שיודע לעבוד כי גם במלכותו יחזין וישמע לגדול ממנו. וראוי א"כ ליהושע אף בהיותו שר ומשיח מלך לשמוע ולעבוד למשה הגדול ממנו. וזהו כוונת הפסוקים. והעמדת אוחו לפני אלעזר וג' פירוש חמשילתו במעשי ידך בפרסום ומתן עליו הוד מלכות. ועם כל זה באוחו פרק ובאוחו מקום ולויתתה אוחו לעיניהם כרצ המלכה את התלמיד. ויהיה זה לימוד לישראל להיות נשמעים לגדוליהם למען ישמעו בני ישראל גם המה אל פרנסיהם (ג) כי המשל והדמיון בגדולים יפעול נכח בקטנים, מהם יראו וכן יעשו. שנאמר (לעיל כ"ה) קח את כל ראשי העם והוקע אותם וישבו תרון אף ה' מישראל. כאשר יעשה משפט בראשי העם החוטאים יהרהרו העם חסובה בלבבם וישבו ה' מחרין אפו. זהו שנחרטם (ישעיה ג') ה' במשפט יבוא עם זקני עמו ושריו ואחם בערתם ככרם גזלת העני בבתיכם. מה מחד לעק בראוחו כי עם כל המשפט והדין כי ידין ה' זקני עמו ושריו ויענישם על חטאם מ"מ הקטנים לא יקחו מוסר ועוד גזלת העני בבתיכם וזה יורה רעה חולה והפסד גמור בהם לאין מרפא:

אלו

1. מה מטריד את פרשנו בכוואו לפרש את סוקנו?
2. פרשנו מרחיב את הביטוי כאן להתנהגות כוללת בכל הפצילות הציבורית, למה זה חשוב לו להדגיש?
3. מה הסברו למושגים "לפאת, לכווא"?
4. מוכת מביא להשפעה - איך ולמה?
5. מהי הוכחתו מן הפסוק הבא?

* * *